

“REPTES AL SINDICALISME DEL SEGLE XXI”

*Autor: Manel Nieto i Morcillo
Secretari general CS CCOO PV. Comarques del Nord
Vicepresident del CES-CV*

EL TRABAJO ES EL MAYOR ÁMBITO DE COMPROMISO Y DE SOCIALIZACIÓN DE L@S CIUDADANO@S. EN UNA ECONOMÍA ENFOCADA ÚNICAMENTE A LOS BENEFICIOS ECONÓMICOS, EL SINDICATO SUPONE PARA MI LA DEFENSA DEL CAPITAL HUMANO Y DE LA DIGNIDAD DE LAS PERSONAS. EN UNA SOCIEDAD QUE TIENDE A LA SOLEDAD Y EL INDIVIDUALISMO, EL SINDICATO SUPONE PARA MI LA CAPACIDAD DE ORGANIZARSE A LA HORA DE REIVINDICAR LAS ILUSIONES Y LOS DERECHOS COLECTIVOS.

Luís García Montero, poeta

En el context d'una crisi econòmica, social i política com la que travessem, la intervenció del sindicalisme resulta més necessària que mai per defensar els drets de la classe treballadora i els serveis de l'estat de benestar.

Intentaré deixar clara la concepció del sindicalisme, veure els seus valors, la seua funció social i conquestes civilitzadores, sense negar per això les seues dificultats i insuficiències, i com no, els reptes als quals ens enfrontem.

En la meua opinió, els sindicats tenen el seu origen en els moviments dels treballadors i de les treballadores i acabaren sent els actors més organitzats i les associacions més articulades de la societat. Els sindicats es basen en valors, ideals i en una visió de la societat en la qual es reconeixen els drets dels treballadors i de les treballadores, i en un entorn d'estabilitat, equilibri i justícia per tothom. Els sindicats han estat institucions importants en la societat industrial.

La seua capacitat de mobilització ha estat particularment valuosa i constitueix l'espina dorsal de la seua influència política, la qual ha contribuït als èxits obtinguts en matèria d'equitat i de justícia pels treballadors arreu del món.

Per parlar dels reptes dels sindicats en el segle XXI, hauríem de parlar de qüestions molt àmplies amb molt d'interés i profunditat. Com ara la resposta sindical davant la globalització, el mercat mundial, la globalització de la justícia social.

Un valor innegable del sindicalisme confederal i de classe al nostre país, en especial de les CCOO, ha estat posar “la llavor” de la democràcia. Els sindicats han viscut la lluita contra la dictadura en primera persona.

“Els sindicats obrers han tingut sempre dues cares, la d’impartir justícia i la dels interessos creats” (Flanders, 1970). De tota manera, l’equilibri entre ambdós aspectes pot arribar a canviar al llarg del temps. Sembla clar que a molts països els sindicats s’han acabat percebent com a institucions conservadores, interessades bàsicament en defensar els avantatges d’una minoria de la població activa. Uns dels reptes als quals s’enfronta el sindicalisme obrer en el segle XXI és, per tant revifar i redefinir el paper d’impartir justícia. Dones, immigrants, joves, atendre col·lectius especialment vulnerables.

La intenció d’aquesta dissertació és repassar alguns dels reptes i obrir el debat a la societat respecte d’algunes de les respostes potencials.

LA LLUITA D’IDEES. És molt comú donar importància als reptes materials que acarem els sindicats obrers, i amb raó. Han anant creixent les dificultats en el panorama extern de l’organització i acció del sindicat, i en la naturalesa dels espais que els sindicats intenten mobilitzar.

D’ací que els problemes evidents de material davant dels sindicats obrers no puguem separar-se dels problemes d’ideologia menys tangibles. Per resistir a les forces hostils alienades davant aquests, els sindicats hem de mobilitzar els recursos contrarestats, aquests recursos consisteixen en l’habilitat d’atraure afiliats i afiliades, d’inspirar a membres i simpatitzants a sumar-se a l’acció i fer-se amb el suport, (o com a mínim la neutralitat), del públic més ampli. La pugna per l’organització del sindicat obrer ha de ser una pugna pels cors i les ments de la gent, en altres paraules una lluita d’idees.

Construir una solidaritat col·lectiva és, en part, una qüestió del sindicalisme obrer organitzador, però fonamentalment és una part d’aquesta lluita d’idees. Els sindicats hem de recuperar la iniciativa ideològica.

Alguns conceptes com FLEXIBILITAT, SEGURETAT, OPORTUNITAT, DEMOCRÀCIA, COMUNITAT, que han inspirat l’ofensiva dels empresaris i el dret polític, hem de ser ara els sindicats els qui reclamem aquests per a diferents propòsits.

En un informe, l’OIT es refereix a la “funció democràtica” realitzada pels sindicats obrers. Això s’ha d’entendre en un doble sentit: des de la virtut de la seua capacitat per la representació col·lectiva, els sindicats poden dotar als treballadors/es “d’una veu” dins del seu lloc de treball i limitar l’acció directiva unilateral i arbitrària, però, a més a més, els sindicats podem desafiar les estructures autoritàries i jeràrquiques de les empreses.

En les economies desenvolupades amb un excedent laboral substancials, les qüestions de democràcia al lloc de treball s’estan contemplant con un luxe.

Estem en un context que es defineix en el que és econòmic per una situació de crisi internacional on s'han posat de manifest les errades d'un sistema protagonitzat pel pur mercat, on s'han fet evidents les insuficiències quant a instruments dels quals es disposa per a actuar davant situacions d'emergència, així com la inexistència d'institucions internacionals eficaces que siguin capaces de previndre i evitar aquest tipus de crisi.

Un context que ha anant prenent una deriva clarament antisocial, sobre un procés de destrucció d'ocupació com el que hem experimentat a l'Estat espanyol, ràpid i extens, de segur, sense precedents. On s'han arbitrat velles formules de desregulació, històricament reclamades pels apòstols del liberalisme, tant en l'àmbit laboral com en el social (que no és altra cosa que la progressiva destrucció dels serveis públics, condició necessària per a l'ampliació d'espais de mercat).

Un context on l'ocupació ha de ser la prioritat bàsica, ja que és el principal element distribuïdor de riquesa i generador de cohesió social.

Simultàniament està la defensa i reivindicació d'un model social, el que coneguem com a "model social europeu", que si per alguna cosa és defineix és per garantir de manera generalitzada la igualtat d'oportunitats per a totes les persones, i amb aquesta la cohesió social, que estiga regulada, de distribució de riquesa, cosa que implica regular i limitar la ingerència del mercat en la prestació dels serveis públics i la provisió de béns que es consideren bàsics per a la supervivència i el desenvolupament de la ciutadania plenament democràtica.

Aquestes prioritats impliquen, una lluita decidida contra el frau fiscal i una política fiscal progressista, que genera més ingressos a les arques de l'Estat.

Un context que necessita de mesures diferents, de més política, de control democràtic, on la regulació, la transparència i el bon govern estiguen garantits.

El sindicalisme dels pròxims anys, a Espanya (també a Europa) ha d'afrontar alguns reptes importants, com ara compaginar la seua funció contractual amb la seua voluntat de transformació social; apostar per la independència sindical sense caure en la indiferència ideològica; fer compatible el sindicalisme sectorial amb el sindicalisme general dins d'una mateixa organització; articulant l'espai d'autoorganització dels treballadors/es amb la necessària coherència en el discurs general d'un projecte confederal i de classe. En el meu cas, el projecte de les CCOO.

Es tracta de construir un sindicalisme útil en l'espai estatal, però, també en l'àmbit europeu. Hem de fer front a la crisi des de la solidaritat, l'hem de tornar a posar en valor, sense perdre el contacte i el vincle emocional amb la nostra afiliació.

Necessitem donar respostes útils en el marc d'una economia i societat on s'ha donat una gran mutació. Una economia que ja no està sobre empreses integrades i mercats nacionals. Es treballa en xarxa, s'externalitzen les produccions de béns o serveis i amb això els riscos dels processos de producció. Multiplicitat d'espais, el financer, la legislació laboral, de seguretat social, serveis públics en l'àmbit on exercim l'acció sindical, fonamentat en les autonomies, on s'està destruint l'estat de benestar.

Hem de prioritzar el protagonisme i la participació dels treballadors/es en cada àmbit sindical, la concepció d'un sindicat on les responsabilitats i legitimitats són compartides i no excloents. Un sindicalisme que atenga l'entorn social i econòmic on es mou.

Això no són reflexions retòriques. Al contrari, estan cridant la nostra porta i amb molta intensitat.

El sindicalisme de CCOO, té un espai de diàleg en l'empresa, en tot allò que va dirigit CREAR RIQUESA, i un espai de conflicte amb l'empresa, en relació al repartiment de la riquesa que generem. Adaptar aquesta idea a la situació actual passa per decidir com es distribueixen les conseqüències socials del fort ajust econòmic i social que estem vivim. Aquesta és la nostra i més important responsabilitat avui.

No serà fàcil, però per a intentar-ho necessitem, inexorablement, finançar la idea de sindicat de treballadors i no per als treballadors i treballadores.

TAMBÉ HEM DE FER UNA DEFENSA DE LA LEGITIMITAT SINDICAL

Conquerir que els ERO vagen a càrrec de l'empresa, sense afectar els fons públics seria en la meua opinió positiu. La negociació col·lectiva, cobertura i afectació general. Com a eina de regulació i de contrapés sobre els guanys de l'empresa.

Fer front a les campanyes difamatòries, ERO, subvencions, exercit d'alliberats, etc. És important el debat i la reflexió sobre el paper dels mitjans de comunicació respecte del sindicalisme.

Hem de fer-ho fent un esforç permanent de transparència i comunicació, fent sindicalisme de proximitat, reivindicatiu i propositiu, que integre la diversitat de la classe obrera actual.

Finalment i per acabar, el meu reconeixement i gratitud als sindicalistes i a les sindicalistes que dia a dia renoven amb la seua dedicació el seu compromís amb la seua gent i amb el seu temps.